

FELSŐMAGYARORSZÁGI HIRLAP

POLITIKAI UJSÁG.

Megjelen minden szerdán és szombaton este
Kéziratokat vissza nem adunk.
Szerkesztőség: Wekerle-tér 671.

Felolós szerkesztő:
Biro Pal.

Főmunkatárs:
Dr. Buza Barna.

Előfizetési ár: egész évre 10 korona, félévre 5 korona,
negyedévre 2 korona 50 fillér. — Egyes szám ára 10 fillér.
Kadóhivatal: Landesmann M. sa és Társánál, Wekerle-tér 502
Hirdetéseket a legutóbbi számban közlünk.

A főispán nyilatkozata.

Sátoraljajhely, február 23.

(bp.) A zemplénvármegyei közgazgatási bizottság mult heti ülésén nagy horderejű kijelentés hangzott el Molnár főispán ajkán. Bevártuk a hivatalos lap értesítését, vártuk vajjon fog-e sietni a főispán nyilatkozatát kinyomatni és miként fogja-e ezt tenni?

Ugy látjuk, hogy strucpolitikájával agyonhallgatni szándékszik ezeket az érdeemes enunciaciókat. Pedig kár. Valóságosan nem tudjuk miért vonakodott azokat nyilvánosságra hozni, mikor olyan szép, olyan őszinte hangú kritikát gyakorolt Molnár főispán azon közgazgatási állapot fölött, amely a miniszterelnököt a parlamenti belügyi vita során ha nem is cselekvésre, ha nem is a gyors, sürgős munkára, — de egy pár hangzatos frázis elszavalására készítette.

Azon a fontos ülésen Fejes István biz. tag mintegy apropos-ra pendítette meg az eszmét, mondván hogy a közgazgatás reformját nem lehet beszélgetésekkel megcsinálni — cselekedni kell. Gróf Tisza Istvának a parlamentben előadott programját elfogadhatjuk irányadóul. A közgazgatás mai rendszere napról napra jobban bonyolódik. Zemplénvármegye tegyen olyan lépést, amely egy általános reform egész-séges keresztülvitelét eredményezze. Itt a megyéknél vitassuk meg a vármegyék bajait, mert itt legközelebből ismerjük azokat. Szólítsa fel vármegyénk ilyen irányban az összes törvényhatóságot. És mikor ilyen irányban sürgősen megjelöltük a reform keresztülvitelének meggyőzőit, hívsék össze egy szaktanácskozást és az eszmecserék után, a vármegyék kijelölő akciója után, csinálja meg a miniszter haladéktalanul a reformunkat.

Ezen felszólalás után a főispán lelkes felbuzdulással pártolta a Fejes indítványát, mondván a következőket:

A közgazgatás reformját halasztanunk nem lehet, nem szabad. Mert kérem a mi mai életünk itt a megyé-
nél nem autonóm élet. Nincs autonómia, felülről vagyunk kormányozva: parancsolok teljesítsd. Ényyi a mi utasításunk felülről és itt lent a rendeletek egész halmazára napról-napra megnehezíti a közgazgatást, ma holnap azt sem tudjuk hol a fejük. Helyeslem a Fejes biz. tag ur indítványát, fent fogalmuk sincs az itteni állapotokról, lehet húzni halasztani ezeket, de nekünk meg kell kezdeni a munkát, nekünk innen a vidékről kell irányt adni a nagy reformnak.

Ezen nagyjelentőségű enunciació

mellett voltak még csekélyebb átmeneti indítványok is, de előttünk csak ezek a kijelentések birnak fontossággal. Kiragadjuk hát ebből a vitából.

Nem palástolhatjuk örömeinket, hogy éppen onnan jött a mi munkra a víz, ahonnan azt legkevésbé vártuk volna. Értjük azt az izgalmas fészkelődést, amelyet a főispán szavai a bizottsági asszal egyes részében előidéztek. A meglepetés csendes, hallgatólag, de jelentős moraja volt ez. Bátor és őszinte szavak voltak, úgy hogy mi, akik ellenzéki voltunknál sokszor kemény kritikában részesítettük a mi helyi politikák központi expozituráját — ez alkalommal közszóval tartozunk neki azért, hogy a közgazgatási reform kérdésében elfoglalt álláspontunkat saját szavával is megtámasztja.

Mi a demokratikus szellemben, a népállam eszméitől duzzadó egészséges közgazgatási reform hívei vagyunk. Mikor kijelenti a főispán, hogy a mai közgazgatás mellett a vármegyéknek nincs igaz autonóm élet, akkor a legerősebbesapást mérte a mi ellenesünkre, a centralisták érveire. Mert ha a legfőbb indok a közgazgatási reformja mellett a központosítás, akkor mi a fészkes fülemilenc kell az autonómia fölött keteregnünk? És ha egy központi test alá akarjuk helyezni a magyar alkotmány régi védbástyáit akkor ki kell irtani lelkünk-ből minden porokát amely az autonómiaért lelkesedik. Mert mi csoda politikai következetlenség: képviselni egy politikát amugy és debattorokódni ugyanezen politika ellen emigy.

Lám éppen ez a nagy baj a közgazgatási reform nagy harca előtt, hogy pártpolitikai szempon-
rok legyőzik az igaz és őszinte meggyőződéseket. Szentül hisszük, ha ma egy főispán akár elszólás révén, akár bizalmas pourparler közben beösméri a mai állapotok tarthatatlanságát és a rendeletek halmazára ellen, a központi vezetés ellen teljűdül: akkor ott a lélek legmélyén, ahol őszinteség lakozik ott, valóságosan titkos sóvárgás ott, valóságosan titkos sóvárgás a széles körű autonómia mellett. És mégis — az a csunya, — hogy minden őszinte hazafias érzést legyőz a kormány politikája iránt való feltétlen ragaszkodás.

Molnár főispán ha előre elkészül erre a gyűlésre, vagy mielőtt kimondja szive őszinte sugallatát alszik reá egyet, bizonynyal opportunusabb lett volna a kormányval szemben. Ma már próbálhatják ezt a nyilatkozatot — amelyet egy tekintélyes közgazgatási forum előtt mondott — akárhogy ma-

gyarzni, vagy amit ilyképp meg sem tethetnek gondolhatják azt cáfolattal meggyengíteni, a bizottság közvetlen hangulata mégis az volt, hogy a főispán — helyesen — nincs megelégedve a fennálló rend-
del és gyökeres változást óhajt. Ha végignézzük az ország fölött ijesztoen, sötét árnyként lebegő közszellemen: lehetetlen el nem hinnünk, hogy ha minden magyar főispán egy gyöngye pillanatban vallomást tenne, a mai közgazgatási állapot felől nem-e mindannyi a Molnár főispán szavait ismételné.

Be kell látnunk itt letről, hogy egészen az a politika, amit odafelel mitelnek, be kell látnunk, hogy a centralizációt bécsi ajkak sugalmazták, hogy a közgazgatás államosítását a bécsi kezék akarják mindenáron keresztülhajtani. Ez a régi osztrák politika egyik újabb fattyuhajtása. Régi terv, amelynek keresztülvitelére alkalmasnak látszik ez a romlott közszellem, ez a pénzzel megvásárolt többség Tiszta munka: egy csomóba vonni a magyar közélet minden szálát, elfojtani a vármegyék évezredes autonómikus jogkörét, elejét venni annak a felbuzdulásnak, amely a multban mindig meg tudta őrizni a magyar nemzet jogait és erősegeit. A centralizált központi erő berendezett államgépzetnél minden öszmonarchikus terv egy-szerre, egy csapással lesz keresztülvihető. Ilképp alkalomadtán csak egyetlen ponton kell halálíg sebezni a magyar államot. Mig a szélesebb jogú, tágabb körű autonómia sokféle államának minden egyes fejt külön kell leütetni, hogy a hatalmas test élettelenül hulljon az örökké éhes és elbizakodott erejében dolyfős osztrák politika ölébe.

Ha most ez az elatott nemzet, ez az elerkölcstelenedett közszellem megriadna a jövő fenyegető képétől és őszinte meggyőződésére hallgatna, szive sugallatát követné és sutba hajtva minden pártpolitikát, átlátna, hogy egészséges, erős és hamvaiból újra ébredő egységes magyar nemzeti államot csakis úgy teremthetünk, ha a magyar közgazgatás minden gyökerét minél hatalma-abb, szélesebb arányban elplántáljuk a nép milliói körében és így segítünk regenerálni egy posványba sülyedt magyar közéletet és egy már-már veszendőnek induló nemzeti társadalmat: akkor bátran, reménykedéssel nézhetnénk a jövő elé.

Vajha a zempléni főispán nyilatkozata megteremthetné ezt az áramlatot. Amennyiben nem bíznunk ebben a hatásban tudjuk, hogy a főispánnak ez az elszólása

— kinos hatást fog előidézni odafelel. Éppen azért mert tetszetős idelett. És ez az ellentét fényesen igazolja mennyire nincs egybeforva ez a nemzet — az ő kormányával.

Sátoralja-Ujhely, február 24.

Képviselőválasztási mozgalmak. Azok a hírek, a melyek a fővárosi sajtó útján a közeli választásokról szólnak, hol bizonyossággal, hol ismét megafolva, egyszer a nyár folyamára, más-szor pedig októberre jelezvén a képviselőválasztásokat: a vidéken megtertetik a kellő hatást. Nálunk mindenfelé mozognának egy a képviselőjelöltek, mint a főkortések. A választók is készülnek a nagy harcra. Egyes korokban bizonyos okokból szeretik titokban tartani ezeket az előkészületeket, de a külső jelek elárulják azt, hogy a legközelebbi választások nem fognak simán lefolyni. A helyjalai kerületekben — és ezek közül különösen a Hiskabai — többféle jelöltről is beszélnek. Függetlenségi jelöltek is lesznek és néppárti jelöltről is beszélnek a zemplénvármegyei kerületekben, erről biztos értesülésünk van.

Politikai estebéd a főispánnál. Molnár István főispán e hó 27-én kedden a vármegyei közgyűlés után mintegy 200 teritékű politikai estebédet ad a vármegyéhaza nagytermében. Az ebédre hivatalosak a zemplénvármegyei val kerületek országgyűlési képviselői. Szóval minden jel a választások közeledésére mutat.

Több főispán menesztése. A miniszterelnökhez közel álló körökből vették a teljesen megbízható hírt, hogy a Ház feloszlata előtt Széll Kálmán belügyminiszter több főispánt a megérdemelt nyugalmába fog küldeni. Politikai abszurdumnak tartja, hogy a Tisza-Banffy leghevesebb főispánjaival bele menjen az új választásokba. Bizton tudja, hogy ha ezek a főispánok semmit sem tesznek ellene, csak negative szerepeinek és szebe tezik kezekkel minent pózolással vezetik a választást — a létárilag átvett nagy többség után könnyen sodorhatják a kudarc meggyéjére az új rendszeres kormányt.

Megint a színház.

Sátoralja-Ujhely, február 23.

A városi színházgyűben e lapoknak legutóbbi számában S. jegy alatt megjelent közleményre néhány megjegyezni valóm van.

Bár mily régi legyen a városi színházgy, egy bizonyos: hogy az sem elvileg, sem gyakorlatilag tisztázva, annál kevésbé megoldvai mai napig nincs.

Ennek tényszerű igazolására, hivatkozom magának a legilletékesebb tényezőnek, a városi képviselőtestületnek azon megnyilatkozásaira, hogy rövid pár hét alatt egymással homlokegyenest ellenkező két határozatot hozott; az egyikben a régi színház teljes elejtésével a régi város-ház-telken új színház építését, — a másikban a régi színház átalakítását határozza el.

Az elhatározásban nyilvánult eme ingadozást semmiképpen sem indokolja

